

Gjenstand for Behandling af Lovgivningsmagten, skulde den derved være unddraget Administrationens Omraade. Det er paa ingen Maade det Afgjørende i saa Henseende, og vi vilde virkelig være meget ilde stebte, hvis dette skulde være Tilfældet. Der er et stort Territorium, der kan være Gjenstand for Lovgivningsmagtens Virksomhed, og dog henhøre under den reent administrative Afgjørelse, og i den Henseende er jeg derfor heller ikke enig med den ærede Rigsdagsmand i, at man skulde opstille som almindelig Regel, at man skulde gjøre Saameget til Lov som muligt. Det er paa ingen Maade i Statens Interesse, at man begrænsfer — det vilde følge deraf — Administrationen saa meget som muligt. Det er netop i Samfundets Interesse, at Administrationen har et vist Spillerum i saa Henseende, og Rigsdagen er ogsaa snarere gaaet i den Retning, at den har studt Sager fra sig, fordi den meente, at de henhørte under Administrationen, end fulgt den modsatte Fremgangsmaade.

Jeg maa saaledes virkelig finde det urigtigt, at de stakkels Mennesker nu skulle udgjælde for denne Strid og komme til at betale to Gange til Degnen, for alle disse efter min Mening aldeles ubegrundede Betænkkeligheder, alle disse blotte Formspørgsmaal; man vil, istedetfor at man troer derved at gjøre dem en Tjeneste, snarere gjøre det Modsatte. Det er for mig Hovedsagen, det er Gjenstanden for hele Lovudkastet. Jeg anseer det ikke for en ringe Ting at befrie Folk, og Fattigfolk især, for at betale to Gange istedetfor een; det er for mig en tilstrækkelig Anledning til at sætte Lovgivningsmagten i Bevægelse. Den, der fjender Livet og Livets Forhold, veed, at det undertiden kan falde meget trykkende at udrede disse Udgifter, veed, at Bøtter og Daabshandlinger kunne blive udsatte af Hensyn til de forskellige, med disse Handlinger forbundne Udgifter, og man skal derfor ikke lægge en større Byrde paa de Bedkommende, dersom de ville benytte sig af den Frihed, som Anordningen har havt isinde at indbrøimne dem. Jeg gjentager det: ved at stemme for det stillede Endringsforslag kommer man i Virkeligheden til at stemme for, at de, der løse Sognebaandet og som ville bruge den

dem ved den kongelige Anordning givne Frihed, skulle betale to Gange.

Madvig: Jeg skal blot i Anledning af en Ytring af den ærede Minister sige, at jeg hverken har talt om 25 og 20 eller 16 og 14, da jeg ikke har havt Tal-Data ved Haanden. Jeg troer, at vi her i Rigsdagen udelukkende have Sæde som lovgivende, og ikke som raadgivende Organer, for kun at udtale den offentlige Mening igjennem vort Votum.

Frelund: Det maa maaffee være mig tilladt at give en Forklaring med Hensyn til den Feiltagelse, som den ærede Minister siger, at jeg har begaaet. Han vil vistnok erindre, at det Forslag, hvorefter her nu er Tale, først forelaae ved anden Behandling, og at det allerede var da, at den ærede Minister udtalte, at han ikke kunde tilraade Hans Majestæt at sanktionere Loven, dersom Forslaget blev vedtaget. Der var altsaa ingen Behandling af Sagen gaaet iforveien, hvor Endringsforslaget havde foreligget, og jeg antager derfor, at jeg meget godt kunde betjene mig af det Udtryk „lige i Begyndelsen af Forhandlingerne“, thi Forslaget havde, som sagt, ikke foreligget før.

Kirke- og Underviisningsministeren: Jeg maa dog bemærke, at det strider meget imod min Opfattelse af det hele konstitutionelle Liv, naar det blev ytret af en æret Landsdagsmand (Madvig), at Folkerepresentationen kun skulde være lovgivende. Jeg troer, at noget af det, der har den allervæsentligste Betydning i hele det konstitutionelle Liv, er netop den gjensidige Paavirkning af Administrationen og Lovgivningsmagten, den moralske Paavirkning, der i saa Henseende finder Sted igjennem de offentlige Forhandlinger; hvor derfor Administrationens Medlemmer ikke møde i selve de lovgivende Forsamlinger, savner man efter min Mening et af de allervigtigste Midler til at fremme et frodigt konstitutionelt Liv. Der er desuden flere Bestemmelser i Grundloven, der vise, at Meningen heller ikke har været at ville indskrænke Rigsdagen til at være reent lovgivende; jeg sigter herved til Retten